

УДК 581.526.3:551.455(477.72)

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728.2748.2024.99.11-20>

Віталія ДІДЕНКО¹, д-р філософії
ORCID ID: 0000-0002-5947-2307
e-mail: vitaliadidenko14@gmail.com

Ігор КОСТИКОВ^{1,2}, д-р біол. наук, проф.
ORCID ID: 0000-0002-6071-7105
e-mail: avern25@i.ua

Ігор БАЛАШОВ³, канд. біол. наук
ORCID ID: 0000-0002-2637-6941
e-mail: igor_balashov@ukr.net

Роман ЛИСЕНКО³, асп.
ORCID ID: 0000-0002-8754-7708
e-mail: r.w.lysenko@gmail.com

Іван МОЙСІЄНКО⁴, д-р біол. наук, проф.
ORCID ID: 0000-0002-0689-6392
e-mail: ivan.moysiienko@gmail.com

¹ Національний науковий центр "Інститут бджільництва імені П. І. Прокоповича" НААН, Київ, Україна

² Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України, Київ, Україна

³ Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України, Київ, Україна

⁴ Херсонський державний університет, Херсон, Україна

ПЕРСПЕКТИВНІ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНІ ОБ'ЄКТИ ОБОЛОНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ КРЕМЕНЧУЦЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (УКРАЇНА)

Вступ. У статті представлено результати польових досліджень, проведених у 2018–2024 рр. на території Кременчуцького району Полтавської області в межах Оболонської сільської територіальної громади. Метою було виявлення та дослідження цінних у природоохоронному плані територій, які є перспективними для створення нових заповідних об'єктів.

Методи. У процесі досліджень використано маршрутно-польові, геоботанічні, описові методи досліджень.

Результати. Здійснено 12 виїздів, складено вісім флористичних списків у застосунку Vegarr. Підготовлено датасет у GBIF (Moysiienko et al., 2024), який містить відомості про 808 спостережень 321 виду судинних рослин. Створений проєкт у застосунку iNaturalist (Biodiversity of Obolonska rural ..., 2024), який наразі налічує 967 знахідок 424 видів рослин, тварин і грибів. Проведені дослідження дозволили запропонувати створення дев'яти нових заповідних об'єктів загальною площею 479,2258 га. Серед них два ботанічних заказники місцевого значення: "Строкачівський степ", 178,589 га, "Матвіївський степ", 115,6396 га; два ландшафтних заказники місцевого значення: "Казенний острів", 95,9934 га, "Бурчакові плавні", 27,1082 га; один лісовий заказник місцевого значення "Худоліївський ліс", 59,6948 га. Серед запропонованих об'єктів – чотири ботанічних пам'ятки природи місцевого значення: "Рудківські такири", 0,9651 га, де пропонується взяти під охорону водорість *Stigonema cf. ocellatum*; "Строкачівські верби", рекомендуються до охорони вікові верби; "Худоліївський в'яз" – віковий в'яз гладкий 348 см в обхваті; "Василіяківська береза" – вікова береза повисла 260 см в обхваті. Запропоновані заповідні об'єкти сприятимуть збереженню популяцій рідкісних видів рослин: зозулинець болотний (або плодоніжка болотна) (*Anacamptis palustris*), косарик тонкі (*Glaucium tenuis*), тюльпан дібровний (*Tulipa quercetorum*), півники борова (*Iris pineticola*) (Дідух, 2009), жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*), рогіз Лаксаманів (*Typha laxmannii*), валеріана лікарська (*Valeriana officinalis*), пухирник звичайний (*Utricularia vulgaris*), козельці українські (*Tragopogon ucrainicus*), ламаття біла (*Nymphaea alba*), конвалія звичайна (*Convallaria majalis*) (Андрієнко, & Перегрим, 2012), маточник болотний (*Ostercicum palustre*) (Васильюк та ін., 2019); і тварин: часничниця звичайна (*Pelobates fuscus*), кумка червоночерева (*Bombina bombina*), ящірка прудка (*Lacerta agilis*), лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*) (Додаток 2 Бернської конвенції), жаба озерна (*Pelophylax ridibundus*), горлиця звичайна (*Streptopelia turtur*) (Додаток 3 Бернської конвенції).

Висновки. Створення запропонованих заповідних об'єктів сприятиме збереженню біорізноманіття регіону.

Ключові слова: заказник, пам'ятка природи, Червона книга України, раритетні біотопи.

Вступ

Національна система природоохоронних територій України складається з понад дев'яти тисяч захищених територій загальною площею 4,6 млн га, або понад 7 % національної території. Відповідно до Постанови КМУ від 5 серпня 2020 р. № 695 "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки", яка фактично продовжує дію Постанови КМУ від 6 серпня 2014 р. № 385 та Закону України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики

України на період до 2030 року" необхідно розширити площу природно-заповідного фонду (далі – ПЗФ) України до 15 %. До об'єктів природно-заповідного фонду належать ділянки суходолу та водного простору, природні комплекси й об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного й рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонових моніторингу довкілля.

Площа природно-заповідного фонду в Україні є недостатньою і залишається значно меншою, ніж у більшості країн Європейського Союзу. Для деяких областей цей показник є ще меншим. Приміром, ПЗФ Полтавської області налічує 384 заповідні об'єкти загальною площею 142,4 тис. га, що становить 4,95 % загальної площі області (Перелік територій..., 2024). Протягом 2018–2024 рр. було здійснено декілька експедиційних виїздів, у ході яких обстежено частину території Оболонської сільської територіальної громади (далі – СТГ) (Кременчуцький р-н., Полтавська обл.), що дозволило виявити цілу низку перспективних у природоохоронному плані об'єктів, на яких відмічено раритетні види рослин, тварин і біотопів та кілька вікових дерев.

Методи

У процесі досліджень використано маршрутно-польові, геоботанічні, описові методи. Усього було здійснено 12 виїздів у 2018–2024 рр. Розвідки проводились в околицях сіл Василяки, Іванівка, Лукашівка, Матвіївка, Наріжжя, Наталенки, Новий Калкаїв, Оболонь, Старий Калкаїв, Строкачі, Худоліївка. Враховуючи, що ситуація весь час змінюється, зокрема постійно фіксуються нові розорані ділянки степів, улітку 2024 р. авторами була здійснена спеціальна експедиція з метою отримання актуальних даних про перспективні заповідні об'єкти. Експедиція проходила з 8 по 11 серпня 2024 р., під час неї було досліджено всі дев'ять перспективних об'єктів, що описуються в цій статті. У ході експедиції було складено вісім флористичних списків у застосунку Vegarr, на підставі яких було підготовлено й опубліковано датасет у GBIF (Moysiyeenko et al., 2024), який містить відомості про 808 спостережень 321 виду судинних рослин. Також було створено проєкт у застосунку iNaturalist "Biodiversity of Obolonska rural territorial community (Poltava region, Ukraine)", який налічує, станом на грудень 2024 р., 967 знахідок 424 видів рослин, тварин і грибів, серед яких спостереження авторів даної статті становлять майже 90 % (Biodiversity of Obolonska rural..., 2024). Зібраний гербарний матеріал рослин було опрацьовано та тепер він зберігається в гербарії Херсонського державного університету (KHER) та в гербарії Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (KW). У ході досліджень особлива увага зверталася на представників раритетного біорізноманіття, що включені до природоохоронних списків, а саме: Червоної книги України (Дідух, 2009; Акімов, 2009), Червоного списку Полтавської області (Андрієнко, & Перегрим, 2012), Резолюцій і додатків Бернської конвенції (Василюк та ін., 2019; Соломаха, 2016). Також акцентувалась увага на вивчені раритетних угруповань, що включені до Зеленої книги України (Дідух, 2009) та біотопів з Резолюції № 4 Бернської конвенції (Куземко, Садогурська, & Василюк, 2017; Куземко та ін., 2018). Вимірювання обхвату вікових дерев здійснювалося рулеткою на висоті 1,3 м, висота дерев встановлювалася за допомогою висотоміра Halgöf EC-II-D. Вимірювання відстаней і площ та підготовка картографічних матеріалів здійснювалися за допомогою застосунків Google Earth Pro й QGIS. Назви видів судинних рослин наведено за виданням "Vascular Plants of Ukraine. A Nomenclatural Checklist" (Mosyakin, & Fedoronchuk, 1999).

Результати

Згідно з фізико-географічним районуванням України досліджувана територія лежить у межах області Південно-Дніпровського терасово-рівнинного лісостепу, Лівобережно-Дніпровського лісостепового краю Лісостепової зони

Східноєвропейської рівнинної ландшафтної країни (Барановський, 2006).

У геоморфологічному плані територія знаходиться на межі між Придніпровською та Полтавською терасними рівнинами Придніпровської області пластово-аккумулятивних низовинних рівнин Східноєвропейської полігенної рівнини. За ґрунтово-географічним районуванням – Центральна лісостепова та степова область субборельного поясу, Лісостепова зона опідзолених, вилужених і типових чорноземів (Барановський, 2006).

За геоботанічним районуванням територія дослідження розміщується у межах Східноєвропейської провінції дубових лісів, остепнених лук і лучних степів, Української лісостепової підпровінції, Полтавського округу липово-дубових, соснових, дубово-соснових лісів, остепнених лук, лучних степів та евтрофних боліт (Дідух, & Шеляг-Сосонко, 2003).

За результатами багаторічних спостережень 2018–2024 рр. на виконання Закону України "Про природно-заповідний фонд України" (Закон України..., 1992) автори пропонують створити ще дев'ять заповідних об'єктів: ботанічні заказники місцевого значення "Строкачівський степ" і "Матвіївський степ"; ландшафтні заказники місцевого значення "Казенний острів" та "Бурчаків плавні"; лісовий заказник місцевого значення "Худоліївський ліс" і ботанічні пам'ятки природи місцевого значення "Рудківські такири", "Строкачівські верби", "Худоліївський в'яз" та "Василяківська береза" (рис. 1–3).

Ботанічний заказник місцевого значення "Строкачівський степ" (рис. 1А, 2.1, 2.2) розташовано в межах Оболонської сільської територіальної громади Кременчуцького району Полтавської області між селами Наріжжя, Строкачі, Новий Калкаїв. Координати: 49,717292 п. н., 32,840459 сх. д. Загальна площа проєктованого Заказника становить 178,589 га.

Проєктований заказник "Строкачівський степ" зайнятий галофітною трав'янистою лучно-степовою рослинністю на солонцюватих чорноземах, солонцях і лучно-чорноземних глибоко солонцюватих ґрунтах. Майже вся територія проєктованого заказника є біотопом Резолюції № 4 Бернської конвенції. Сухіші ділянки займає біотоп Е6.2 "Континентальні внутрішні засолені степи". В їхньому рослинному покриві високим проєктивним покриттям характеризуються костриця валіська (*Festuca valesiaca* Gaudin), пірій видовжений (*Elytrigia elongata* (Host) Nevski), тонконіг лучний (*Poa angustifolia* L.), поксіниця Біликова (*Puccinellia bilykiana* Klokov), кермек замшевий (*Limonium alutaceum* (Steven) Kuntze), камфоросма однорічна (*Camphorosma annua* Pall.), хрінниця дніпровська (*Lepidium borysthenticum* Kleopow), подорожник солончаковий (*Plantago maritima* ssp. *salsa* (Pall.) Soják), перстач сріблястий (*Potentilla argentea* L.) тощо. У складі біотопу підмічено регіонально рідкісний вид рослин – жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthenea* (DC.) B. Nord. & Greuter). Знижені та більш вологі ділянки належать до іншого біотопу (теж Резолюції № 4 Бернської конвенції) – D6 Континентальні солоні та солонуваті марші та зарості очерету. У цьому біотопі домінують зарості очерету (*Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud.) та осок (*Carex* spp.). Локально домінують інші представники болотного високотрав'я, що належать до інших родів: *Schoenoplectus*, *Typha*, *Glyceria*, *Bolboschoenus* тощо. У складі біотопу зазначено регіонально рідкісний вид рослин рогуз Лаксаманів (*Typha laxmannii* Lerech.) та рослинне угруповання, що включене до Зеленої книги України, а саме асоціація Морськобульбокомишево – тростиноволепешнякова (*Glycerietum* (arundinaceae) *bolboschoenosum* (maritimae)).

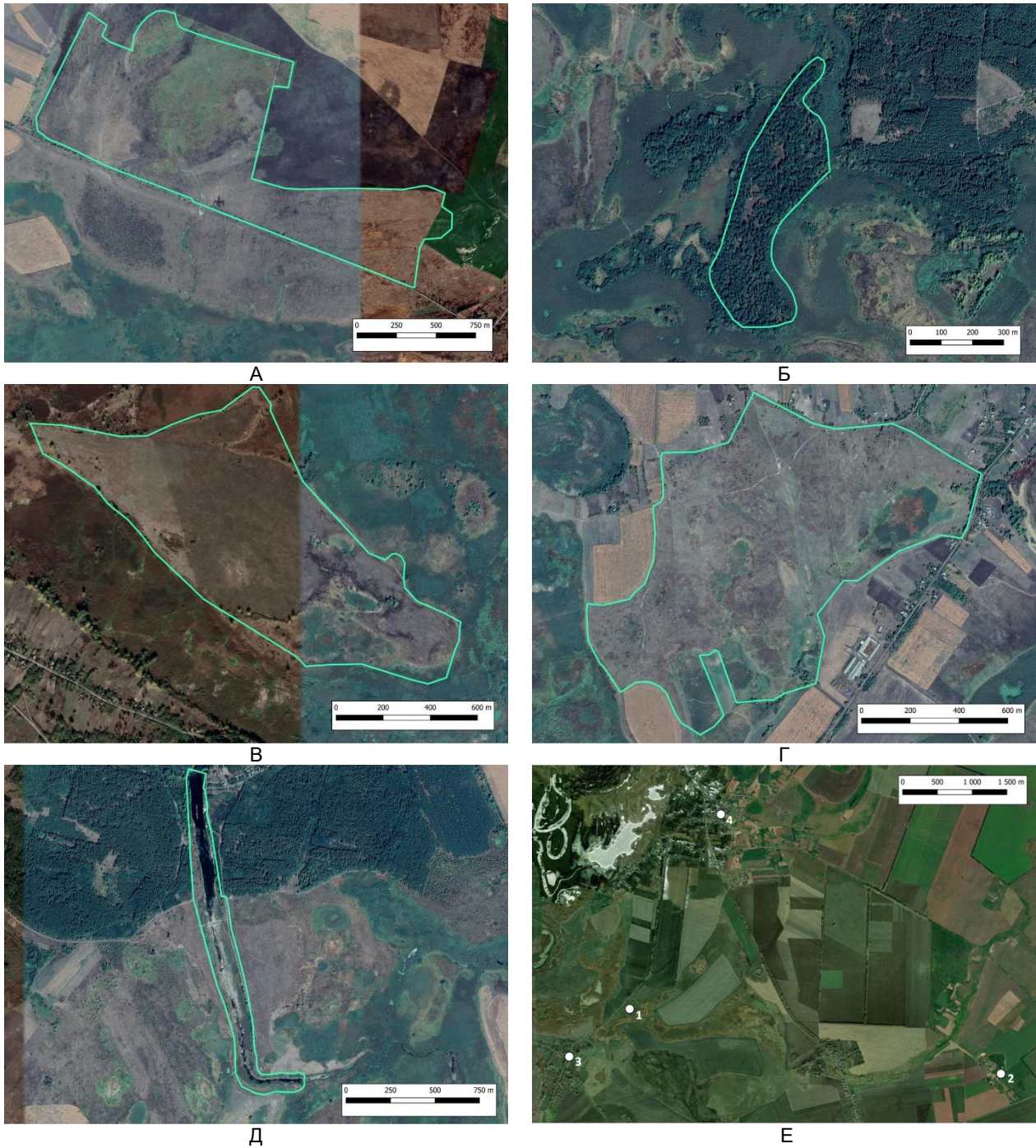

Рис. 1. Картохеми розташування перспективних заповідних об'єктів Оболонської сільської територіальної громади на тлі супутникових знімків Google Earth:

А – заказник "Строкачівський степ", Б – заказник "Худоліївський ліс", В – заказник "Казенний острів",
 Г – заказник "Матвіївський степ", Д – заказник "Бурчакові плавні"; Е.1 – пам'ятка природи "Рудківські такири",
 Е.2 – пам'ятка природи "Василяківська береза", Е.3 – пам'ятка природи "Строкачівські верби",
 Е.4 – пам'ятка природи "Худоліївський в'яз"

1

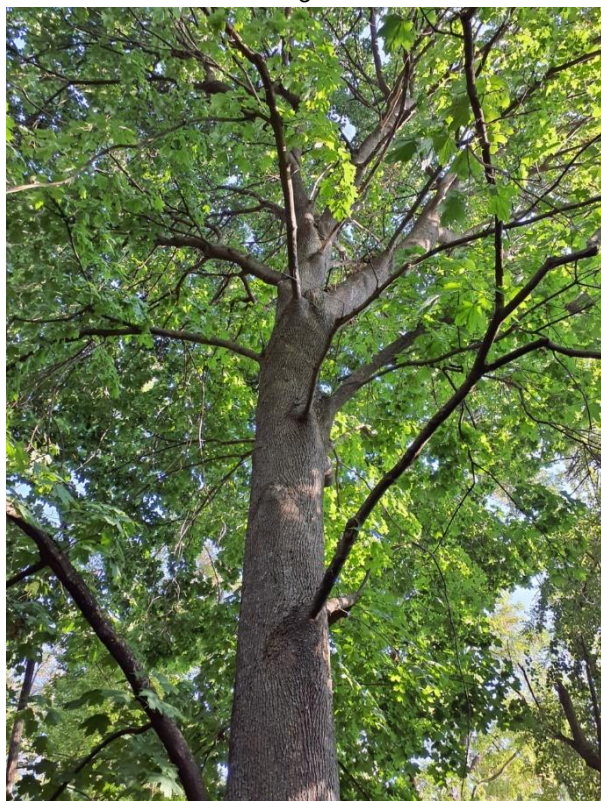
2

3

4

5

6

Рис. 2. Перспективні заповідні об'єкти Оболонської сільської територіальної громади:

1–2 – заказник "Строкачівський степ", 3–4 – заказник "Казенний острів", 5–6 – заказник "Худоліпівський ліс" (фото: Іван Мойсієнко)

1

2

3

4

5

6

Рис. 3. Перспективні заповідні об'єкти Оболонської сільської територіальної громади:
 1 – заказник "Матвіївський степ", 2 – заказник "Бурчакові плавні", 3 – пам'ятка природи "Рудківські такири",
 4 – пам'ятка природи "Строкачівські верби", 5 – пам'ятка природи "Худолівський в'яз",
 6 – пам'ятка природи "Василяківська береза" (фото: Іван Мойсієнко)

На даному етапі територія проєктованого заказника заростає такими деревними рослинами, як груша звичайна (*Pyrus communis* L.) і маслинка вузьколиста (*Elaeagnus angustifolia* L.), що може бути пов'язано з відсутністю випасу. Поки що тут трапляються лише поодинокі дерева, але їх з роками стає дедалі більше.

Проєктований заказник "Строкачівський степ" має високу соцологічну цінність. Загалом авторами тут виявлено 114 видів рослин (Moysiyeenko et al., 2024). На території представлено значну кількість рідкісних у регіоні галофітних видів рослин, які зазвичай приурочені до приморської солончакової рослинності. Зокрема, до таких видів належать: пирій видовжений (*Elytrigia elongata*), камфоросма однорічна (*Camphorosma annua*), подорожник солончаковий (*Plantago maritima* ssp. *salsa*), басія шорстка (*Bassia hirsuta* (L.) Asch.), скритниця схенусовидна (*Crypsis schoenoides* (L.) Lam.), покісниця велетенська (*Puccinellia gigantea* (Grossh.) Grossh.), тризубець приморський (*Triglochin maritima* L.) тощо. Деякі солончакові види рослин, наприклад гіркий корінь звичайний або сосорея гірка (*Saussurea amara* (L.) DC.), мають основний ареал у Центральній Азії та перебувають на західній межі ареалу.

Іншою особливістю, яка надає виняткової цінності цій території, є наявність ендемічних і субендемічних видів рослин: покісниця Біликова (*Puccinellia bilykiana*), кермек замшевий (*Limonium alutaceum*), хрінниця дніпровська (*Lepidium borysthenticum*), жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*) тощо. Багаторічна лучно-степова трав'яниста рослинність, завдяки задержанню води, що є резервом в умовах недостатніх опадів, а також через поглинання та утримання вуглецю у ґрунтах відіграє важливу роль у боротьбі зі змінами клімату. До того ж, дернина захищає ґрунти від ерозії та випаровування. Як і інші степові ділянки в регіоні, "Строкачівський степ" є важливим для здійснення традиційної господарської діяльності місцевого населення (пасовища та сінокоси). Тому створення заказника "Строкачівський степ" є необхідним як стосовно збереження біорізноманіття, так і щодо сталого розвитку громади.

На території проєктованого заказника виявлено низку об'єктів охорони:

Рослини, що охороняються: жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*), рогіз Лаксманів (*Typha laxmannii*) (Червоний список Полтавської області).

Тварини, що охороняються: часничниця звичайна (*Pelobates fuscus* Laurenti), ящірка прудка (*Lacerta agilis* L.), кумка червоночерева (*Bombina bombina* L.), лунь очеретяний (*Circus aeruginosus* L.) (Дод. 2 Бернської конвенції), жаба озерна (*Pelophylax ridibundus* Pallas), горлиця звичайна (*Streptopelia turtur* L.) (Дод. 3 Бернської конвенції).

Угруповання Зеленої книги України: Морськобульбокомишево-тростиновопелешнякова (*Glycerietum (arundinaceae) bolboschoenosum (maritimae)*).

Біотопи резолюції № 4 Бернської конвенції: D6 Континентальні солоні та солонуваті марші й зарості очерету; E6.2 Континентальні внутрішні засолені степи.

Ботанічний заказник місцевого значення "Матвіївський степ" (рис. 1Г, 3.1) розташовано в межах Оболонської сільської територіальної громади поблизу с. Матвіївка Кременчуцького району Полтавської області. Координати: 49,772972 п.н., 32,841638 сх.д. Загальна площа проєктованого Заказника становить 115,6396 га.

Проєктований заказник "Матвіївський степ" зайнятий галофітною трав'янистою лучно-степовою рослинністю

на солонцюватих чорноземах, солонцях і лучно-чорноземних глибоко солонцюватих ґрунтах. Майже вся територія проєктованого заказника є біотопом Резолюції № 4 Бернської конвенції. Знижені та більш вологі ділянки належать до біотопу Резолюції № 4 Бернської конвенції – D6 Континентальні солоні та солонуваті марші й зарості очерету. У цьому біотопі представлені зарості з домінуванням очерету (*Phragmites australis*), осок (*Carex* spp.), куги (*Schoenoplectus*), рогозу (*Typha*), лепешняка (*Glyceria*), бульбокомиша (*Bolboschenus*) тощо. У складі біотопу підмічено регіонально рідкісний вид рослин – жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*).

Проєктований заказник "Матвіївський степ" має високу соцологічну цінність. Загалом авторами тут узгадено 84 види рослин (Moysiyeenko et al., 2024). Як і на попередній ділянці, тут спостерігаються рідкісні в лісо-степовій зоні галофітні види, а також ряд ендемічних рослин. На території проєктованого заказника виявлено низку об'єктів охорони:

Рослини, що охороняються: жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*) (Червоний список Полтавської області).

Біотопи резолюції № 4 Бернської конвенції: D6 Континентальні солоні та солонуваті марші та зарості очерету; E6.2 Континентальні внутрішні засолені степи.

Ландшафтний заказник місцевого значення "Казенний острів" (рис. 1В, 2.3, 2.4) розташовано в межах Оболонської сільської територіальної громади між селами Наріжжя та Старий Калкаїв (Кременчуцький р-н, Полтавська обл.) у заплаві р. Сули. Координати: 49,731820 п.н., 32,899972 сх.д. Острів еліптичної форми, витягнутий з північного заходу на південний схід, максимальна протяжність становить 2,07 км, максимальна ширина – 0,77 км. Загальна площа проєктованого Заказника – 95,9934 га. Найбільшу площу займають лучні та степові рослинні угруповання. Територія, що пропонується до заповідання, характеризується високою природоохоронною, науковою та естетичною цінністю. Загалом авторами тут підмічено 168 видів рослин (Moysiyeenko et al., 2024). Острів має високу природоохоронну цінність, оскільки тут спостерігається ціла низка об'єктів охорони.

Рослини, що охороняються: маточник болотний (*Ostericum palustre* (Besser) Besser) (Резолюція № 6 Бернської конвенції), зозулинець болотний (*Anacamptis palustris* (Jacq.) R. M. Bateman, Pridgeon, & M. W. Chase), косарик тонкий (*Gladiolus tenuis* M. Bieb.) (Дідух, 2009), жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*), козельці українські (*Tragopogon ucrainicus* Artemczuk), валеріана лікарська (*Valeriana officinalis* L.) (Червоний список Полтавської області).

Угруповання Зеленої книги України: повзучемілицево-тростиновопелешнякова (*Glycerietum (arundinaceae) agrostidosum (stoloniferae)*); тростиновопелешнякова чиста (*Glycerietum arundinaceae purum*).

Біотопи резолюції № 4 Бернської конвенції: D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води; E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; E3.4 Мокрі або вологі евтрофні й мезотрофні луки; F9.1 Прирічкові чагарники; G1.1 Прирічкові та галерейні ліси із домінуванням *Alnus*, *Betula*, *Populus* чи *Salix*.

Ландшафтний заказник місцевого значення "Бурчаківі плавні" (рис. 1Д, 3.2) знаходиться в межах Оболонської сільської територіальної громади Кременчуцького району Полтавської області на околиці

села Наріжжя. Координати: 49,708553 п.н., 32,787925 сх. д. Він містить береги та заплаву озера Бурчак. Загальна площа проєктованого Заказника становить 27,1082 га. Територія, що пропонується до заповідання, характеризується високою природоохоронною, науковою й естетичною цінністю. Загалом авторами тут підмічено 109 видів рослин (Moysiienko et al., 2024).

Рослини, що охороняються: маточник болотний (*Ostericum palustre*) (Резолюція № 6 Бернської конвенції), зозулинець болотний (*Anacamptis palustris*) (Дідух, 2009), пухирник звичайний (*Utricularia vulgaris* L.), жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*), козельці українські (*Tragopogon ucrainicus*), латаття біле (*Nymphaea alba* L.), валеріана лікарська (*Valeriana officinalis*) (Червоний список Полтавської області).

Угруповання Зеленої книги України: повзучемілицево-тростиноволепешнякова (*Glycerietum (arundinaceae) agrostidosum (stoloniferae)*); тростиноволепешнякова чиста (*Glycerietum arundinaceae purum*); плаваючосальвінієво-жовтогличикова (*Nupharetum (luteae) salviniosum (natantis)*); плаваючосальвінієво-білолататтєва (*Nymphaeetum (albae) salviniosum (natantis)*); плаваючосальвінієво-звичайнострілолиста (*Sagittarietum (sagittifoliae) salviniosum (natantis)*); зануренокуширово-плаваючосальвінієва (*Salvinietum (natantis) ceratophyllum (demersi)*); малорясково-плаваючосальвінієва (*Salvinietum (natantis) lemnosum (minoris)*); плаваючосальвінієва чиста (*Salvinietum natantis purum*); спіроделево-плаваючосальвінієва (*Salvinietum (natantis) spirodelosum (polyrhizae)*); триборозенчаторясково-плаваючосальвінієва (*Salvinietum (natantis) lemnosum (trisulcae)*).

Біотоми резолюції № 4 Бернської конвенції: C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.223 Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.225 Вільноплаваючі килимки *Salvinia natans*; C1.32 Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм; C1.33 Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм; C2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих річок; D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води; E1.9 Незімкнені несердземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; E3.4 Мокрі або вологі евтрофні й мезотрофні луки; F9.1 Прирічкові чагарники; G1.1 Прирічкові та галерейні ліси із домінуванням *Alnus*, *Betula*, *Populus* чи *Salix*.

Лісовий заказник місцевого значення "Худоліівський ліс" (рис. 1Б, 2.5, 2.6) знаходиться в межах Оболонської сільської територіальної громади Кременчуцького району Полтавської області, неподалік від села Худоліівка. Координати: 49,766757 п.н., 32,876326 сх.д. Об'єкт упритул межує з НПП "Нижньосульський". Загальна площа проєктованого Заказника становить 59,6948 га. Проєктований заказник є природним заплавленим листяним лісом. У деревостані домінує *Quercus robur* L. Як субдомінанти виступають *Ulmus minor* Mill., *Ulmus laevis* Pall., *Acer platanoides* L., *Fraxinus excelsior* L., *Pyrus communis*, *Tilia cordata* Mill. тощо. Чагарниковий ярус утворений *Corylus avellana* L., *Euonymus europaeus* L., *Euonymus verrucosus* Scop., *Sambucus nigra* L., *Acer tataricum* L., *Cornus sanguinea* L. тощо. У трав'яному ярусі зростає ціла низка типових для термофільних дібров лісостепу видів рослин, а саме: *Astragalus glycyphyllos* L., *Brachypodium sylvaticum* (Huds.) P.Beauv., *Convallaria majalis* L., *Dactylis glomerata* L., *Lathyrus sylvestris* L., *Melampyrum nemorosum* L.,

Peucedanum oreoselinum (L.) Moench, *Poa nemoralis* L., *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce, *Polygonatum multiflorum* (L.) All. тощо. Також у складі урочища Худоліівський ліс представлені як вологі, так і сухі галявини та узлісся. Загалом у складі урочища підмічено 129 видів судинних рослин (Moysiienko et al., 2024). Худоліівський ліс має високу природоохоронну цінність, оскільки тут представлені раритетні види, угруповання та біотоми.

Рослини, що охороняються: маточник болотний (*Ostericum palustre*) (Резолюція 6 Бернської конвенції), тюльпан дібровний (*Tulipa quercetorum* Klokov & Zoz), півники борові (*Iris pineticola* Klokov) (Дідух, 2009), конвалія звичайна (*Convallaria majalis*) (Червоний список Полтавської області).

Біотоми резолюції № 4 Бернської конвенції: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні й мезотрофні луки; F9.1 Прирічкові чагарники; G1.1 Прирічкові та галерейні ліси із домінуванням *Alnus*, *Betula*, *Populus* чи *Salix*; G1.22 Мішані дубово-в'язово-ясеневі ліси великих річок.

Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Рудківські такири" (рис. 1Е.1, 3.3) розташована поблизу с. Строкачі в межах Оболонської сільської територіальної громади Кременчуцького району Полтавської області. Координати: 49,728150 п.н., 32,769626 сх.д. Загальна площа проєктованої Пам'ятки становить 0,9651 га.

Проєктована Пам'ятка "Рудківські такири" міститься на території, зайнятій галофітною трав'янистою лучно-степовою рослинністю на солонцюватих чорноземах, солонцях і лучно-чорноземних глибоко солонцюватих ґрунтах. Уся її територія є біотопом Резолюції № 4 Бернської конвенції: E6.2 Континентальні внутрішні засолені степи.

Проєктована Пам'ятка "Рудківські такири" має високу соціологічну цінність. Загалом авторами тут спостережено 66 видів рослин (Moysiienko et al., 2024). У тому числі і ряд рідкісних для Лісостепу галофітів: пирій видовжений (*Elytrigia elongata*), камфоросма однорічна (*Camphorosma annua*), подорожник солончаковий (*Plantago maritima* ssp. *salsa*), басія шорстка (*Bassia hirsuta*), скритниця схенусовидна (*Crypsis schoenoides*), покисниця велетенська (*Puccinellia gigantea*), тризубець приморський (*Triglochin maritima*). Деякі солончакові види рослин, наприклад гіркий корінь звичайний або сосорея гірка (*Saussurea amara*), мають основний ареал в Центральній Азії та перебувають тут на західній межі ареалу. На території проєктованого заказника виявлено низку об'єктів охорони, тому є нагальна необхідність у заповіданні цієї території.

Рослини, що охороняються: жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*) (Андрієнко, & Перегрим, 2012).

Біотоми резолюції № 4 Бернської конвенції: E6.2 Континентальні внутрішні засолені степи.

Також тут знайдено водорість *Stigonema* cf. *ocellatum* Thuret ex Bornet & Flahault, остання знахідка якої для території України датується 1957 р. Цю водорість на території України знайдено вперше за останні майже 70 років (Виноградова, 2016). Територія, пропонується до заповідання, має значний науковий потенціал.

Ще однією особливістю, яка підкреслює унікальність цієї території, є те, що 2017 р. на схожих засолених ділянках поблизу с. Оболонь (Кременчуцький р-н, Полтавська обл.) біля самого центру Оболонського метеоритного кратера було описано новий для науки вид альгофільного гриба *Collembolium kostikovii* Khodos. & Darmostuk (Khodosovtsev, & Darmostuk, 2017).

Цілком можливо, що й на території проекрованої Пам'ятки будуть знайдені та описані нові види.

Територія, що пропонується до заповідання, представлена останнім клаптиком солончака, що залишився не розораним. Ураховуючи те, що в разі розорення цієї ділянки може зникнути популяція виду, що відомий лише з цієї території, заповідання та збереження, є надзвичайно важливим.

Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Василяківська береза" (рис. 1Е.2, 3.6) площею 0,60 га, розміщена біля села Василяки, що на території Оболонської сільської територіальної громади Кременчуцького району Полтавської області. Координати: 49,723863 п.н., 32,974227 сх.д.

Монументальне дерево берези повислої *Betula pendula* Roth, що міститься на ділянці, яка пропонується до заповідання, є унікальним за таксаційними показниками не лише в межах регіону, але й на загальнодержавному рівні – 260 см в обхваті (станом на 11 серпня 2024 р.). Береза повисла у лісовому фонді Державного агентства лісових ресурсів України займає лише 5,7% площі земель, що вкриті лісами. Ураховуючи високе екологічне значення цього виду, його частка має бути збільшена. Останнім часом його стан погіршився в багатьох регіонах (Meshkova, & Koshelyaeva, 2019).

Важливим є той факт, що наразі в Україні пам'яткою природи не оголошено жодного окремого дерева берези повислої (Токагієва et al., 2024). При цьому лише в межах Полтавської області заповідано щонайменше 110 монументальних дерев різних видів (Токагієва et al., 2024). В Україні взято під охорону як "ботанічні пам'ятки природи" щонайменше два дерева з роду береза, що належать до виду береза чорна (*Betula nigra* L.) – на Житомирщині та на Волині. На відміну від берези повислої, береза чорна походить з Північної Америки, тож ці дерева є штучно висадженими інтродуцентами. Береза повисла є автохтонним видом. Отже такі монументальні дерева потребують першочергового заповідання. Монументальні берези є рідкісним явищем в Україні. Однією із причин є те, що дерева цього виду не часто досягають старовікового стану. Максимальним віком берез вважають показник у 200 років.

Окрім збереження монументальної берези, заповідання цієї території дозволить забезпечити середовищем існування щонайменше один охоронюваний вид тварин – часничницю звичайну (*Pelobates fuscus*), що включений до списку регіонально рідкісних у Полтавській області.

Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Строкачівські верби" (рис. 1Е.3, 3.4) площею 0,0357 га, знаходиться в с. Строкачі (Оболонська сільська територіальна громада, Кременчуцький р-н, Полтавська обл.). Координати: 49,725676 п.н., 32,887891 сх.д. Пропонуються до заповідання дві розташовані поруч вікові верби *Salix alba* L. 394 та 405 см в обхваті (станом на 8 серпня 2024 р.).

Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Худоліївський в'яз" (рис. 1Е.4, 3.5) площею 0,60 га, міститься в с. Худоліївка (Оболонська сільська територіальна громада, Кременчуцький р-н, Полтавська обл.) поруч із Худоліївською загальноосвітньою школою та старою будівлею кінця XIX, у якій наприкінці поза минулого – початку минулого століття розташовувалась земська школа з парком. Координати: 49,757262 п.н., 32,917954 сх.д. Імовірно, старий в'яз гладкий (*Ulmus*

laevis), 348 см (станом на 10 серпня 2024 р.) в обхваті – це останець колишнього парку.

Обговорення. На сьогодні на території Оболонської сільської територіальної громади розташовано шість об'єктів природно-заповідного фонду: Національний природний парк "Нижньосульський" (частково), гідрологічні заказники загальнодержавного значення "Гракове", "Рогозів Куток", "Солоне", ландшафтний заказник загальнодержавного значення "Сулинський" (частково) та ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Дуб черешчатий" (Території та об'єкти ..., 2024). Створення ще дев'яти об'єктів дозволить суттєво підвищити репрезентативність охорони біорізноманіття й біотопів Оболонської СТГ. Закладання заказників "Строкачівський степ", "Матвіївський степ" та пам'ятки природи "Рудківські такири" дозволить взяти під охорону останні нерозорані ділянки Оболонської астроблеми, у тому числі такі раритетні види, як рогіз Лаксманів (*Typha laxmanii*) та жовтозілля дніпровське (*Jacobaea borysthena*), які невідомі для тих ділянок астроблеми, що вже охороняються. Також уперше на території Оболонської СТГ будуть взяті під охорону заплавної дубові ліси у складі проектованого лісового заказника місцевого значення "Худоліївський ліс", у тому числі такі включені до Червоної книги України рослини, як тюльпан дібровний (*Tulipa quercetorum*) та півники борові (*Iris pineticola*). Також формування запропонованих для заповідання об'єктів дозволить суттєво поліпшити стан охорони вікових дерев на території Оболонської СТГ. Наразі тут охороняється вікове дерево дуба черешчатого у складі однойменної пам'ятки. Додатково будуть охоплені охороною чотири вікових дерева, які належать до інших видів і родів: береза повисла (*Betula pendula*), верба біла (*Salix alba*) та в'яз гладкий (*Ulmus pumila*). Ще два заповідних об'єкти – ландшафтні заказники місцевого значення "Казенний острів" та "Бурчакові плавні" направлені на збереження заплавних природних комплексів. Біотопи заплави Сули репрезентативно охороняються на території Оболонської СТГ, то ж у процесі створення цих об'єктів будуть взяті під охорону нові оселища таких раритетних видів рослин, що включені до Червоної книги України, а саме: зозулинець болотний (*Anacamptis palustris*) та косарика тонкі (*Gladiolus tenuis*). На сьогодні вони вже охороняються у складі національного природного парку "Нижньосульський". Тому формування нових заповідних об'єктів дозволить збільшити площу ПЗФ Полтавської області та сприятиме збереженню біорізноманіття регіону.

Дискусія і висновки

Отже, проведені дослідження показали високу природоохоронну цінність території Оболонської сільської територіальної громади. За результатами дослідження пропонується створити дев'ять нових об'єктів природно-заповідного фонду України загальною площею 479,2258 га: два ботанічних заказники місцевого значення: "Строкачівський степ" (178,589 га) та "Матвіївський степ" (115,6396 га); два ландшафтних заказники місцевого значення: "Казенний острів" (95,9934 га) та "Бурчакові плавні" (27,1082 га); один лісовий заказник місцевого значення "Худоліївський ліс" (59,6948 га) і чотири ботанічні пам'ятки природи місцевого значення: "Рудківські такири" (0,9651 га), "Строкачівські верби", "Худоліївський в'яз" і "Василяківська береза". У результаті створення запропонованих авторами об'єктів буде взято під охорону цілу низку цінних природних екосистем: заплавні ліси, луки, болота та водойми; заселені степи, луки й високотравні болота; чотири вікових

дерева: верби – *Salix alba* (394 см та 405 см в обхваті), в'яз гладкий – *Ulmus laevis* (348 см в обхваті) та береза повисла – *Betula pendula* (260 см в обхваті). Запропоновані заповідні об'єкти сприятимуть збереженню популяцій 19 рідкісних видів рослин і тварин.

Внесок авторів: Іван Мойсієнко – розробка концепції та методології дослідження, збір ботанічних даних, написання рукопису; Ігор Костіков – перегляд і редагування рукопису; Віталія Діденко – написання рукопису, збір ботанічних даних; Ігор Балашов – збір зоологічних даних; Роман Лисенко – програмне забезпечення, виготовлення картографічних матеріалів, збір та обробка зоологічних даних.

Подяки. Автори висловлюють подяку за підтримку експедиційних досліджень Голові правління ГО "Українська природоохоронна група" Олексію Володимировичу Василюку. Також щиро вдячні доценту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидату біологічних наук Геннадію Миколайовичу Лисенку та старшому науковому співробітнику Канівського природного заповідника Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидату біологічних наук Василю Леонівичу Шевчику за різнобічну допомогу у проведенні польових досліджень. Розвідки проведені в рамках проєкту "Creation of Protected Areas in Ukraine" за підтримки Foundation de France".

Список використаних джерел

Акімов, І. А. (Ред.). (2009). *Червона книга України. Тваринний світ*. Глобалконсалтинг.

Андрієнко, Т. Л., & Перегрим, М. М. (Уклад.). (2012). *Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України* (довід. вид.). Альтерпрес. https://www.botany.kiev.ua/doc/of_reg_sp.pdf

Барановський, В. А. (2006). *Україна. Еколого-географічний атлас: атлас-монографія*. Варта.

Василюк, О., Борисенко, К., Куземко, А., Марущак, О., Тестов, П., & Гринич Є. (2019). *Проектування і збереження територій мережі Емеральд (Смарагдової мережі). "LAT & K"*. https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/Emerald_Network_UA_Metodychka.pdf

Виноградова, О. Н. (2016). Види *Stigonematales* во флорі України: різнообразие, екологія, систематика. *Альгологія*, 26(1), 56–73. <http://dx.doi.org/10.15407/alg26.01.056>

Дідух, Я. П., & Шеляг-Сосонко, Ю. Р. (2003). Геоботанічне районування України та суміжних територій. *Український ботанічний журнал*, 60(1), 6–11.

Дідух, Я. П. (Ред.). (2009). *Червона книга України. Рослинний світ*. Глобалконсалтинг.

Дідух, Я. П. (Ред.). (2009). *Зелена книга України*. Альтерпрес. <https://drive.google.com/file/d/1dJUnESaNKy55c4qMvFGpK8ESu6NF28oW/view>

Закон України "Про природно-заповідний фонд України" № 34 від 16 червня 1992 р. ВВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>

Куземко, А. А., Дідух, Я. П., Онищенко, В. А., & Шеффер, Я. (Ред.). (2018). *Національний каталог біотопів України*. ФОП Клименко Ю. Я.

Куземко, А., Садогурська, С., & Василюк О. (2017). *Тлумачний посібник оселищ Резолюції № 4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони*. Пер. з англ. https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/tlumachny-posibnyk_EmeraldNet.pdf

Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду Полтавської області. <https://data.gov.ua/dataset/98>

Соломаха, В. А. (Ред.). (2016). *Судинні рослини Смарагдової мережі України під охороною Бернської конвенції*. https://www.researchgate.net/publication/318015099_Vascular_plants_of_the_Emerald_Network_of_Ukraine_under_protection_of_the_Bern_Convention

Території та об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення (Семенівський район). <http://www.eco-poltava.gov.ua/pzfsemen.htm>

Biodiversity of Obolonska rural territorial community (Poltava region, Ukraine). (2024). iNaturalist. <https://www.inaturalist.org/projects/biodiversity-of-obolonska-rural-territorial-community-poltava-region-ukraine>

Khodosovtsev, O. Y., & Darmostuk, V. V. (2017). *Collempsidium kostikovii* sp. nov. (*Collempsidiales, Xanthopyrenaceae*), a new algicolous fungus on terricolous *Nostoc* crust from Ukraine. *Український ботанічний журнал*, 74(5), 431–434. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj74.05.431>

Meshkova, V., & Koshelyaeva, Ya. (2019). Age structure of the birch stands in the Left-Bank Forest-Steppe of Ukraine. *Forestry and Forest Melioration*, 134, 124–131. <https://doi.org/10.33220/1026-3365.134.2019.124>

Mosyakin, S. L., & Fedoronchuk, M. M. (1999). *Vascular Plants of Ukraine. A Nomenclatural Checklist*. M. G. Kholodny Institute of Botan.

Moysiienko, I., Balashov, I., Didenko, V., Lysenko, R., & Kostikov, I. (2024). *Records of vascular plants Obolonska rural territorial community in 2024 (Poltava Region, Ukraine)*. Version 1.5. Kherson State University. Occurrence dataset. <https://doi.org/10.15468/smfqq6> (Accessed via GBIF.org on 2024-12-25).

Tokarieva, O., Kushnir, A., Sendonin, S., Yavnyi, M., & Kurylo, O. (2024). Monumental trees of Ukraine and public awareness of them. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*, 15(2), 153–169. <https://doi.org/10.31548/forest/2.2024.153>

References

Akimov, I. A. (Ed.) (2009). *Red Data Book of Ukraine. Animal Kingdom*. Globalconsulting [in Ukrainian].

Andrienko, T. L., & Peregrym, M. M. (Compiled). (2012). *Official lists of regional rare plants of administrative territories of Ukraine (reference book)*. Alterpress. https://www.botany.kiev.ua/doc/of_reg_sp.pdf [in Ukrainian]

Baranovskiy, V. A. (2006). *Ukraine: Ecological and geographical atlas. Atlas-monograph*. Varta [in Ukrainian].

Biodiversity of Obolonska rural territorial community (Poltava region, Ukraine). (2024). iNaturalist. <https://www.inaturalist.org/projects/biodiversity-of-obolonska-rural-territorial-community-poltava-region-ukraine>

Didukh, Ya. P. (Ed.) (2009). *Red Data Book of Ukraine. Vegetable Kingdom*. Globalconsulting [in Ukrainian].

Didukh, Ya. P. (Ed.). (2009). *Green Data Book of Ukraine*. Alterpress [in Ukrainian]. <https://drive.google.com/file/d/1dJUnESaNKy55c4qMvFGpK8ESu6NF28oW/view>

Didukh, Ya. P., & Sheliag-Sosonko, Yu. R. (2003). Geobotanical zoning of Ukraine and adjacent territories. *Ukrainian Botanical Journal*, 60(1), 6–11 [in Ukrainian].

Khodosovtsev, O. Y., & Darmostuk, V. V. (2017). *Collempsidium kostikovii* sp. nov. (*Collempsidiales, Xanthopyrenaceae*), a new algicolous fungus on terricolous *Nostoc* crust from Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal*, 74(5), 431–434. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj74.05.431>

Kuzemko, A. A., Didukh, Ya. P., Onyshchenko, V. A., & Sheffer, Ya. (Eds.). (2018). *National Habitat Catalogue of Ukraine*. FOP Klymenko Yu. Ya [in Ukrainian].

Kuzemko, A., Sadogurska, S., & Vasyliuk, O. (2017). *Explanatory manual on Resolution No. 4 of the Bern Convention habitats, which are threatened and require special conservation measures*. First version of an adapted unofficial translation from English (third draft of the official 2015 version). https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/tlumachny-posibnyk_EmeraldNet.pdf [in Ukrainian]

Law of Ukraine "On the Nature Reserve Fund of Ukraine" (1992, No. 34). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text> [in Ukrainian]

List of Territories and Objects of the Nature Reserve Fund of Poltava Region. <https://data.gov.ua/dataset/98> [in Ukrainian]

Meshkova, V., & Koshelyaeva, Ya. (2019). Age structure of the birch stands in the Left-Bank Forest-Steppe of Ukraine. *Forestry and Forest Melioration*, 134, 124–131. <https://doi.org/10.33220/1026-3365.134.2019.124>

Mosyakin, S. L., & Fedoronchuk, M. M. (1999). *Vascular Plants of Ukraine. A Nomenclatural Checklist*. M. G. Kholodny Institute of Botan.

Moysiienko, I., Balashov, I., Didenko, V., Lysenko, R., & Kostikov, I. (2024). *Records of vascular plants Obolonska rural territorial community in 2024 (Poltava Region, Ukraine)*. Version 1.5. *Kherson State University*. Occurrence dataset <https://doi.org/10.15468/smfqq6> (Accessed via GBIF.org on 2024-12-25).

Solomakha, V. A. (Ed.). (2016). *Vascular plants of the Emerald Network of Ukraine under protection of the Bern Convention*. https://www.researchgate.net/publication/318015099_Vascular_plants_of_the_Emerald_Network_of_Ukraine_under_protection_of_the_Bern_Convention [in Ukrainian]

Territories and Objects of the Local Nature Reserve Fund (Semenivka District). <http://www.eco-poltava.gov.ua/pzfsemen.htm> [in Ukrainian]

Tokarieva, O., Kushnir, A., Sendonin, S., Yavnyi, M., & Kurylo, O. (2024). Monumental trees of Ukraine and public awareness of them. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*, 15(2), 153–169. <https://doi.org/10.31548/forest/2.2024.153>

Vasyliuk, O., Borysenko, K., Kuzemko, A., Marushchak, O., Tiestov, P., & Hrynyk, Ye. (2019). *Design and conservation of the Emerald Network sites. LAT & K*. https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/Emerald_Network_UA_Metodychka.pdf [in Ukrainian]

Vinogradova, O. N. (2016). Representatives of *Stigonematales* in the flora of Ukraine: diversity, ecology, taxonomic position. *Algologia*, 26(1), 56–73. <https://doi.org/10.15407/alg26.01.056> [in Russian]

Отримано редакцію журналу / Received: 22.10.24
 Прорецензовано / Revised: 20.11.24
 Схвалено до друку / Accepted: 24.12.24

Vitaliia DIDENKO¹, PhD
ORCID ID: 0000-0002-5947-2307
e-mail: vitaliidadenko14@gmail.com

Igor KOSTIKOV^{1,2}, DSc (Biol.), Prof.
ORCID ID: 0000-0002-6071-7105
e-mail: avern25@i.ua

Igor BALASHOV³, PhD (Biol.)
ORCID ID: 0000-0002-2637-6941
e-mail: igor_balashov@ukr.net

Roman LYSENKO³, PhD Student
ORCID ID: 0000-0002-8754-7708
e-mail: r.w.lysenko@gmail.com

Ivan MOYSIYENKO⁴, DSc (Biol.), Prof.
ORCID ID: 0000-0002-0689-6392
e-mail: ivan.moysiyenko@gmail.com

¹ National Scientific Center "P. I. Prokopovich Beekeeping Institute" NAAS, Kyiv, Ukraine

² State Scientific Research Forensic Center of the MIA of Ukraine, Kyiv, Ukraine

³ I. I. Schmalhausen Institute of Zoology of NAS, Kyiv, Ukraine

⁴ Kherson State University, Kherson, Ukraine

HIGH-POTENTIAL NATURE RESERVES OF OBOLON RURAL TERRITORIAL HROMADA KREMENCHUK DISTRICT POLTAVA REGION (UKRAINE)

B a c k g r o u n d . The article presents the findings of field research conducted of Obolon rural territorial hromada Kremenchuk district Poltava region from 2018 to 2024. The aim was to identify and study environmentally valuable territories that are promising for creating new protected areas.

M e t h o d s . The research utilized route-field, geobotanical, and descriptive research methods.

R e s u l t s . Twelve field trips were conducted, 8 floristic lists were compiled using the Vegapp application. The GBIF dataset was prepared (Moysiyenko et al., 2024), which contains information on 808 observations of 321 species of vascular plants. The project was created in the iNaturalist application (Biodiversity of Obolonska rural ..., 2024), which currently includes 967 findings of 424 species of plants, animals, and fungi. The research led to proposing nine new protected areas with a total area of 479.2258 hectares. Among them are two local botanical reserves: 'Strokachivskii Steppe', 178.589 hectares, 'Matviivskiy Steppe', 115.6396 hectares; two local landscape reserves: 'Kazennyi Ostriv', 95.9934 hectares, and 'Burchakovi Plavni', 27.1082 hectares; one local forest reserve 'Khudoliivskiy Lis', 59.6948 hectares. Among the proposed objects are four local botanical natural monuments: 'Rudkivski takyry', 0.9651 hectares, where it is proposed to protect the algae *Stigonema cf. ocellatum*; 'Strokachivski verby', centuries-old willows proposed for protection; "Khudoliivskiy viaz" – centuries-old smooth elm 348 cm in girth; 'Vasiliakivska bereza' – centuries-old hanging birch 260 cm in girth. The proposed protected areas will contribute to the preservation of populations of rare plant species: *Anacamptis palustris*, *Gladiolus tenuis*, *Tulipa quercetorum*, *Iris pineticola*, *Jacobaea borysthena*, *Typha laxmannii*, *Tragopogon ucrainicus*, *Valeriana officinalis*, *Utricularia vulgaris*, *Nymphaea alba*, *Convalaria majalis*, *Ostericum palustre* and animals: *Pelobates fuscus*, *Bombina bombina*, *Lacerta agilis*, *Circus aeruginosus*, *Pelophylax ridibundus*, *Streptopelia turtur*.

C o n c l u s i o n s . The creation of the proposed protected areas will contribute to the conservation of biodiversity in the region.

K e y w o r d s : natural monument, rare biotopes, reserve, Red Data Book of Ukraine.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses, or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.